

การวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา
พุทธศักราช 2523

นายสุรพล ทองชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-922-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017616

117281334

AN ANALYSIS OF THE ISLAMIC STUDIES CURRICULUM
FOR ELEMENTARY EDUCATION B.E. 2523

Mr. Surapol Thongchart

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-922-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523
ชื่อผู้วิจัย นายสุรพล ทองชาติ
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สวัสดิ์ จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เสงี่ยม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์สวัสดิ์ จงกล)

..... กรรมการ
(นายเคโซ บุญภักดิ์)

สรุปผล ท่องชาติ : การวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523
(AN ANALYSIS OF THE ISALAMIC STUDIES CURRICULUM FOR ELEMENTARY
EDUCATION B.E. 2523) อาจารย์สวัสดิ์ จงกล, 198 หน้า. ISBN 974-578-922-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ในด้านความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เอกสารที่วิเคราะห์ ได้แก่ หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และ วิทยากรสอนศาสนา จำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 252 ฉบับ ได้รับกลับคืน 225 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.29 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบของหลักสูตร ได้มีการศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมิน ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพบว่า ยึดปรัชญาศึกษาแบบสารัตถนิยม มีเป้าหมายของการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความศรัทธาควบคู่กับความรู้ที่เกี่ยวข้องทางศาสนา และมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีแนวปฏิบัติธรรมของศาสนาอิสลาม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ และระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน ด้านเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ รูปแบบของหลักสูตรยึดสาขาวิชาหรือเนื้อหาวิชาเป็นหลัก การจัดเรียงเนื้อหาวิชาครบตามเกณฑ์ทุกข้อ ด้านการวัดและประเมินผลใช้เครื่องมือวัดและประเมินได้ครบทั้ง 4 ชนิด

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร ก่อนนำหลักสูตรไปใช้รวมทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

การนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการศึกษาก่อนปฏิบัติจริง มีการศึกษารวมทุกด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และการนำหลักสูตรไปใช้ มีการปฏิบัติรวมทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติประจำ

ภาควิชา ..บริหารการศึกษา.....
สาขาวิชา ..นิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.....
ปีการศึกษา ..2533.....

ลายมือชื่อนิสิต ..
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..

SURAPOL THONGCHART: AN ANALYSIS OF THE ISLAMIC STUDIES CURRICULUM FOR ELEMENTARY EDUCATION B.E. 2523. THESIS ADVISOR: MR. SWAT CHONGKOL. 198 PP. ISEN 974-578-922-4

The purpose of this research was to analyze Islamic Studies Curriculum in Elementary Education Curriculum B.E. 2523 in order to find out the relationship among curriculum components, and curriculum implementation. Islamic Studies Curriculum in Elementary Education B.E. 2523 was analyzed. Nine experts and 207 religious teachers were research samples. Questionnaires were used as research instruments. From 252 questionnaires in total, 225 accounted for 89.29 , were returned, and analyzed. Frequency and percentage was used for data analysis.

Research findings were as follow:

Concerning curriculum components: all three components-curriculum objectives, content/experiences and evaluation were analyzed. Experts agreed that essentialism was the philosophy adhered to for formulating curriculum objectives. The aims of this curriculum were to develop faith in concurrence with knowledge pertaining Islamic religion. In addition, it aimed at developing learners to know and behave in accordance with Islamic precepts with the emphasis on conducting one's own living in conformity with religious precepts in terms of moral values and good citizenship. Learning behaviours were identified and incorporated in all three domains of objectives. Content and learning experiences were Formulated in relation to subject curriculum principles. Curriculum consequences were organized in logical manner and well responded to the agreed criteria. Evaluation instruments were constructed and utilized.

Concerning relationship among curriculum components, it was found that all components were well related. With regard to curriculum suitability prior to curriculum implementation it was agreed that the suitability was at high level.

In terms of curriculum implementation, it was found that prior to teaching teacher studied curriculum objective, content/experiences and evaluation. It was rated that the degree of study was at the high level. It was further found that actual implementation, comprised all three components, was carried out.

ภาควิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา นิเทศการศึกษาระดับประถมศึกษา

ปีการศึกษา 2523

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงด้วยความกรุณาของ อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ไค้ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด รวมถึงการถ่ายทอดแนวคิด และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในคุณงามความดี และความเมตตาของครูที่เมตตาต่อศิษย์ของท่านมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอระลึกถึงอดีตของศาสตราจารย์ ดร.สังค อุทรานันท์ ผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ในช่วงเริ่มต้น ไค้แนะนำ ช่วยเหลือ และมีความห่วงใยต่อศิษย์ตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังไค้ได้รับความกรุณาในการให้คำปรึกษาท่านเนื้อหาของหลักสูตรอิสลามศึกษา และความรู้นานในหลักการของศาสนาอิสลามจาก อาจารย์ชนันต์ สุวรรณณี อาจารย์กิมหลี บุญเทิ้ม อาจารย์สุกรี นราเฮง อาจารย์อัมมัลอรอแม เจนะะ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ไค้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาสาระของแบบสอบถาม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา มีคธานี นราวิลาส สุกุ และสงขลา ที่ให้ความร่วมมือในการจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามของวิทยานิพนธ์ศาสนา

ในคาารวิจัยครั้งนี้ บุคคลที่ผู้วิจัยขอกล่าวถึง ณ โอกาสนี้คือ อาจารย์ภาณุไญู ใจคำรงค์ อาจารย์ธานี มีเพียร และอาจารย์สุนทร มิวานันท์ ที่ไค้ให้ความช่วยเหลือในคาารศึกษาค้นคว้างานและเป็นกำลังใจในคาารทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุก ๆ ท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

สุรพล ทองชาติ

สารบัญ

๗
หน้า

มหัศจรรย์ภาษาไทย.....

๘

มหัศจรรย์ภาษาอังกฤษ

๙

กิจกรรมประกาศ

๑๐

สารบัญตาราง

๑๑

บทที่

1 บทนำ

1

 ความหมายและความสำคัญของปัญหา

1

 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5

 ขอบเขตของการวิจัย

5

 คำจำกัดความที่ใช้อยู่ในการวิจัย

5

 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

6

 วิธีดำเนินการวิจัย

6

 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

7

 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7

 การวิเคราะห์และเสนอแนะ

8

 การเสนอผลการวิจัย

9

2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

10

 ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร

10

 ความหมายของหลักสูตร

10

 องค์ประกอบของหลักสูตร

11

 ความสำคัญและความหมายของลารนำหลักสูตรไม่ใช่

12

 การพัฒนาหลักสูตร

13

 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร

14

สารบัญ (ต่อ)

มทที่	หน้า
ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตร	14
จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์หลักสูตร	15
รูปแบบของการวิเคราะห์หลักสูตร	16
ตอนที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	43
วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การวิเคราะห์และเสนอข้อมูล	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรอิสลามศึกษา	49
ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร และค่านำหลักสูตร ไปใช้	58
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ	140
สรุปผลการวิจัย	142
อภิปรายผล	145
ขอเสนอแนะ	151
บรรณานุกรม	153
ภาคผนวก	158
ภาคผนวก ก ราชทานมัญหรงคุณวุฒิและยูเรียวราชูญ	159
ภาคผนวก ข แผนวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรอิสลามศึกษา	

สารบัญ (ต่อ)

บท	หน้า
แนววิเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบรองหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้	161
ประวัติวิทยุวิจัย	198

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรวิทยาการศาสนาศาสนา จำแนกตามจังหวัดในเขตการศึกษา 2, 3 ตามขนาดโรงเรียน.....	44
2	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของหลักสูตร.....	50
3	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักการของหลักสูตร.....	52
4	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	54
5	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ จำแนกตามรูปแบบของหลักสูตร.....	55
6	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดเรียงเนื้อหาของหลักสูตรอิสลามศึกษา.....	56
7	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลรายวิชาของหลักสูตรอิสลามศึกษา.....	57
8	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาเอกภาพกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	59
9	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ทั่วไปวิชาศาสนบัญญัติกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	62
10	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาศาสนประวัติกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	64
11	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาจริยธรรมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	67
12	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาบูรณานกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	70
13	สรุปความสัมพันธ์ทั่วไปรายวิชากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียนรู้กับจุดประสงค์ทั่วไปกับวิชาเอกภาพ.....	74
15	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียนรู้กับจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาศาสนบัญญัติ.....	78
16	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียนรู้กับจุดประสงค์ทั่วไปวิชาศาสนประวัติ.....	82
17	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียนรู้กับจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาจริยธรรม.....	88
18	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียนรู้กับจุดประสงค์ทั่วไปของวิชาบูรฮาน.....	91
19	สรุปความสัมพันธ์ของเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้กับจุดประสงค์ทั่วไป	94
20	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเนื้อหา รายวิชา กับ เครื่องมือวัดและประเมินผล.....	96
21	สรุปความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล.....	98
22	แผนภูมิสรุปความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล.....	101
23	แสดงการอรรถาธิบายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของหลักสูตร อิสลามศึกษาค้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้.....	102
24	แสดงการอรรถาธิบายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของหลักสูตร อิสลามศึกษาค้นเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ก่อนนำหลักสูตรไปใช้..	104
25	แสดงการอรรถาธิบายความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของหลักสูตร อิสลามศึกษาค้นการวัดและประเมินผลก่อนนำหลักสูตรไปใช้.....	107
26	สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของหลักสูตรอิสลามศึกษา ก่อนนำหลักสูตรไปใช้.....	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวิทยากรสอนศาสนาที่นำมาวิเคราะห์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน เวลาที่สอนใน 1 สัปดาห์ และการเข้าร่วมกิจกรรม.....	111
28	แสดงการอวยละความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาที่มีต่อการศึกษาลักสูทรอิสลามศึกษาค้นจุกมุ่งหมายของลักสูทรกอนปฏิบัติจริง.....	117
29	แสดงการอวยละความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาที่มีต่อการศึกษาลักสูทรค่านเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรูกอนปฏิบัติจริง.....	121
30	แสดงการอวยละความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาที่มีต่อการศึกษาลักสูทรอิสลามศึกษาค้นการวัคและประเมินผลกอนปฏิบัติจริง.....	123
31	แสดงการอวยละความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาที่มีต่อการนำลักสูทรอิสลามศึกษาค้นจุกมุ่งหมายของลักสูทรไปใช้.....	126
32	แสดงการอวยละความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาที่มีต่อการนำลักสูทรอิสลามศึกษาค้นเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรูกอนไปใช้.....	130
33	แสดงการอวยละความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาที่มีต่อการนำลักสูทรอิสลามศึกษาค้นการวัคและประเมินผลไปใช้.....	132
34	แสดงความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาเกี่ยวกับการนำลักสูทรไปใช้.	136
35	แสดงความคึกเห็นของวิทยากรสอนศาสนาเกี่ยวกับสาเหตุการนำลักสูทรไปใช้ปฏิบัติจริง ไม่สามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของลักสูทรเท่าที่ควร	138